

Jan Vilém Pexider (1874–1914)

Jan Vilém Pexider

Rektor Woker o universitě v Praze a v Bernu

In: Jindřich Bečvář (editor): Jan Vilém Pexider (1874–1914). (Czech). Praha: Prometheus, 1997.
pp. 84–85.

Persistent URL: <http://dml.cz/dmlcz/401026>

Terms of use:

© Jednota českých matematiků a fyziků

Institute of Mathematics of the Czech Academy of Sciences provides access to digitized documents strictly for personal use. Each copy of any part of this document must contain these *Terms of use*.

This document has been digitized, optimized for electronic delivery and stamped with digital signature within the project *DML-CZ: The Czech Digital Mathematics Library* <http://dml.cz>

REKTOR WOKER

O UNIVERSITĚ V PRAZE A V BERNU

(Pexiderův článek z roku 1905)

Na veliké výroční slavnosti, konané k oslavě založení university v Bernu (před 70ti léty), pronesl rektor její, prof. dr. P. Woker skvělou řeč, z níž vyjímáme následující odstavce:

Tak (mezinárodně) byla i prvá universita německé říše, pražská, zařízena. Papežem jako s t u d i u m g e n e r a l e privilegována, dělila se na čtyři národy: český s Uhry a Jihoslovany atd. Přicházeli tam studenti z daleka, z Anglie, Francie, z Lombardie a Uher, z Polsky a okolních území — ze všech konců světa. A město Praha bylo slaveno pro tuto svou vysokou školu a pověst jeho šířila ... Tento veselý, učený život trval půl století. Tu přivodil konflikt mezi národní stranou a ostatními národy exodus všech cizinců ze země r. 1409 ... Pro Prahu byla to však katastrofa; vědecký význam její byl od té doby zničen, Praha ve své odloučenosti zakrněla... Tato doba teritoriální výlučnosti university byla zároveň dobou jejího nejhoršího úpadku materiálního i duševního.

A jako kontrast k tomu proslovil dále rektor W.:

Zdali jest to slušné, aby některý národ požíval plodů práce jiných zemí a při tom se dle sil svých nesnažil nésti část tohoto všeobecného dluhu, nechť rozhodnou jiní. Nám nezdá se to ani slušné ani moudré.

Od velikosti příspěvku, jejž každý jednotlivý národ v zájmu humanity všeobecnému dobru podává, odvisí úcta, již požívá v přítomnosti, stejně jako v dějinách.

Brány university otevřeny jsou všem, kdož hledají pravdu a vědění, ale jen pravdu a vědění ... Naše země má dávnou pověst útulku před politickým nerozumem, nespravedlností a úzkoprsostí; — jak by mohla chtít se sprostiti povolání: býti též útočištěm všech duševně potlačovaných a zkracovaných

v cizích zemích, všech těch, kteří v poušti prahnou po pravdě a vědění? ... Náš kraj (bernský) je přirozenou baštou kontinentální Evropy, s širokou, dalekou vyhlídkou na země okolní; žádné místo pro krátkozraké a úzkoprse! ... Koho k nám přivádí vážná snaha po pravdě a vědění, a kdo s sebou přináší duševní a mravní výzbroj, jež jej činí schopným vyššího vzdělání, ten nechť jest naším spoluobčanem a hostem našeho národa.

Rektor Woker nemluvil o naší nynější české universitě, a přece mluvil o ní. Od r. 1883 máme pražskou universitu rozdělenou, jedna polovina — ovšem samostatná — jest opět výlučně českou. Též poslední události v universitním světě ukazují, jako by se historie chtěla opakovat: podaří se učencům a la Vejdovský zatahnouti chod její na historii již vyšlapanou cestičku „nejhoršího úpadku materiálního a duševního“? Kde jsou ty doby, kde měla znovuzrozená universita česká býti vědeckým, duševním centrem pokroku všeho západního Slovanstva! Nerozutekou se opět *studenti z daleka*, třebaš již jen slovanští, a ještě dřív než po půl století, z pražské university, vidouce, jak její profesori svévolně ruší vědecké ústavy, tak těžce na Vídni vydobyté, jak se odlišné vědecké názory, nepověřené sankcí vládnoucí koterie, všemi prostředky ubíjejí, jak tu musí studentstvo samo vynucením nových sil za zpohodlnělou autoritu připomenouti nedbalým učitelům jejich povinnosti? — *Pro pražskou universitu to byla katastrofa; její vědecký význam zanikl, ona zakrněla.* Má se snad i tohle opakovat?!